

29 Απριλίου 2017

Η διδασκαλία της Κλίμακας των αρετών

Ορθοδοξία / Ορθόδοξη Ψυχοθεραπεία

Δημήτρης Τσιολακίδης, Θεολόγος

(Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=158218>)

Η διδασκαλία της Κλίμακας ξεπηδάει θα λέγαμε ως ενέργεια ικανή και θαρραλέα, έργο υψηλού θρησκευτικού φρονήματος, πλάθοντας ένα λόγο ζωντανό και έμψυχο, καίριο και πολύχυμο, που δεν περιορίζεται εκ του βαθύτερου νοήματος του περιεχομένου του σε κάποιες εκδηλώσεις της συμπεριφοράς που αφορούν το θρησκευτικό βίο, αλλά προχωρά στη συνολική διερεύνηση του θέματος της υγειούς ανάπτυξης και τελειώσεως της καθολικής ύπαρξης.

Όπως κάθε διδασκαλία είναι συνάμα μέθοδος εξηγητική του αντικειμένου που πραγματεύεται και αξιολογική των αρχών που τη συγκροτούν. Έτσι και η *Κλίμακα* συναντά το μέτρο των κριτηρίων της στη νήψη και γι' αυτό είναι επίσης μέθοδος νηπτική. Παράλληλα με τις αναδιφήσεις τη ασκητικής ζωής αναδεικνύονται οι διήκουσες έννοιες και αλήθειες της εν Χριστώ ζωής συγχρονίζοντας κατά αυτόν τον τρόπο τον αναγνώστη σε αυτό που η ζωντανή ορθόδοξη διδασκαλία εννοεί ορθοπραξία. Δηλαδή αυτό που τελικά προσφέρεται είναι η -μέσα από την εξέταση της ανθρώπινης παθολογίας- θεραπευτική πρόταση και αντιμετώπιση των στρεβλών εκδηλώσεων της ύπαρξης με την υπόδειξη ταυτόχρονα του μέτρου της κατά φύση ζωής. Με άλλα λόγια η ουσία της διδασκαλίας της *Κλίμακας* έγκειται στην αφύπνιση του πνευματικού βάθους του ανθρώπου ώστε να μεταμορφωθεί ολοκληρωτικά ο τρόπος που κατανοεί τον εαυτό του σε σχέση με τη ζωή. Σε αυτό σε όσους αξιώνονται, συντείνουν και οι υπέρ φύσιν δωρεές της Θείας πρόνοιας. Οι λόγοι δύνανται να κατανοηθούν ως ένα εκτεταμένο ευρετήριο ανθρώπινων χαρακτήρων και συμπεριφορών που κατά μία έννοια αποτελούν το ψυχολογικό γλωσσάρι της ποιμαντικής, ενώ ταυτόχρονα κάθε λόγος είναι και μία διδαχή που σχεδόν αβίαστα μπορεί να εννοηθεί ως πεδίο εκπτώξεως σύγχρονων θεωριών της ψυχολογίας του βάθους, θέμα που θα μας απασχολήσει σε επόμενη ενότητα.

Κεντρική ιδέα λοιπόν της διδασκαλίας αποτελεί η πνευματική πρόοδος η οποία

επιτυγχάνεται σταδιακά, η δε πορεία της έχει προοδευτική εξέλιξη και συμβαίνει σε ένα πεδίο που φέρει κατώτερα και ανώτερα επίπεδα πνευματικής ζωής. Για όλα τα παραπάνω η διδασκαλία του Σιναΐτη τονίζει τη σημασία που έχει η ορθή πνευματική και ψυχική στάση ώστε να επιτευχθεί η καλή αλλοίωση και για το σκοπό αυτό συστατικά της αρετολογίας του και τεκμήρια αυθεντικού ασκητικού βίου αποτελούν η υπακοή, η ταπείνωση, η ευθύτητα της καρδιάς, η συνεχής μετάνοια και η αδιάλλειπτη προσευχή. Η τήρηση των εν λόγω προϋποθέσεων εξασφαλίζει των έλεγχο-κράτημα των λογισμών, (συνθήκη απαραίτητη) για να παρακάμψει ο άνθρωπος όλους τους σωματικούς και νοητικούς περισπασμούς που οι λογισμοί ενέχουν και να δοθεί με όλες του τις δυνάμεις στον αγώνα της αποφυγής του πνευματικού θανάτου, γεγονός που σημαίνει την αιώνια τελικά καταδίκη του. Απώτερος σκοπός είναι η επιστροφή στο κατά φύσιν και η ένωση με το Θεό. Η δε γεύση και προσέγγιση του Θεού δεν επιτυγχάνεται με την νόηση αλλά με την φλόγα του θείου έρωτος. Αφενός μεν «απαιτεί ψυχική προσαρμογή στη χριστιανική πίστη, -συνθήκη που δεν προκύπτει από αυτενέργεια αλλά περνά μέσα από την καθοδήγηση του Γέροντα πνευματικού οδηγού- [αφετέρου δε] στηρίζεται κατά βάση στη βούληση και στην αρετή»^[1]. Ως προς τη ποιοτική στάθμιση της εν Χριστώ πολιτείας όρο και καθοριστικό παράγοντα όπως τονίσθηκε αποτελεί ο αυτοέλεγχος, η συνεχής υπαρξιακή εγρήγορση-νήψη, η οποία λειτουργεί όχι ως προσωπικό εύρημα, αλλά ως εξισορρόπηση του σκέπτεσθαι, του λέγειν και του πράττειν, δείκτες που συνθέτουν και συγκροτούν την πνευματική κατάσταση εκάστου.

^[1] Πρβλ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, ό.π., σ.363.

(Συνεχίζεται)

<http://bit.ly/2oHTByy>